

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond-
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyitott” rovatban:
közleendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnék.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyitott cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

A tőke és pénz.

I.

Mainapság, az eszmék forrongásának korában, azoknak tisztázása szempontjából talán nem lesz fölösleges a tőke és pénz fogalmával egy kissé foglalkozni.

A tőke fogalma alatt rendszeren még a nemzetgazdászok és az államférfiak is egyebet értenek, mint a mit az alatt eredeténél fogva valóban érteni kellene.

A tőke alatt közönségesen a pénzt értik. Helyesen történik-e ez? Nem; mert a tőke és pénz fogalma korántsem azonos. Mit kella tőke alatt érteni, az iránt még a szakemberek között sincs teljes egyetértés.

Egy nemzet vagy állam összes gazdasági tevékenysége ki van merítve e két fogalomban: termelés és fogyasztás. S mint egyik jeles szaktudósunk a tőke fogalmát körülírja: „Eredetileg a tőke csak munkából származhatott. A tőke nem volt más, mint a munka eredménye.”

Az ily értelemben vett tőke előállításához, vagyis a munkához, hogy eredmény jöjjön létre, erő kell; az erő megszerzésére és fenntartására pedig természetesen élelmiszerek kellenek. A tőke eredeti fogalmánál fogva tehát a ki valódi tőkét akart előállítani, vagy azt szaporítani akarja, mindenekelőtt elegendő élelmiszerek termeléséről és beállításáról kellett gondoskodnia, hogy ez által aztán a munkaerőt is kellően biztosíthassa és értékesíthesse.

A „Székelyföld” tárczája.

Az én álmom,

vagy:

Háromszék és Kézdi-Vásárhely
200 év múlva.

Irta: Dobay János.

Egy napon kezembe került Robida „Száz év múlva” című regénye. Szerző kedves humorral és ragyogó fantáziával festi a jövő század életét. Az egész társadalmi élet megváltozik: a nők emancipálva, teljesen egyforma jogokat élveznek a férfiakkal, s mint ügyvédek, hirlapírók, országgyűlési képviselők, főispánok, miniszterek, katonák, bankárok, diplomaták stb. nagy szerepet játszanak.

Az ipar és kereskedelem a villamosság, kormányozható léghajók, légnymatu vasutak s más egyéb csodás találmányok által más alakot nyert. Szóval mindent megváltoztatva találunk.

Robida regényes, kedves képtelenségeivel, a levegőt betöltő léghajóival, 12 emeletes házaival, az egész világot összekötő telefonoskopjaival, melyek képessé teszik az embert, hogy egy Afrika Lensejében végbe-

Ez a ma másképpen értelmezett tőke fejlődésének első és legtermészetesebb állapota.

Hogy a tőke fogalmát eredeti fejlődésétől eltérőleg értelmezi maga kormányunk is, kiténik ama köznapiasá vált gyakorlatából, mely arról tanuskodik, hogy azt hiszi, miszerint az ország vagyont gyarapította, sőt tőkét teremtett akkor, midőn az államnyomdában évenként roppant csomag államkötvényeket nyomtat, ezeket becsereéli a hitelbankoknál más papírokkal, de úgy, hogy a bankok minél többet nyerjenek.

E felfogásnak tulajdonítható talán az is, hogy naponként kürtölik a lapok, hogy annyi a pénz, mint a polyva, kínálják a pénzt arra meg erre a célra, hogy pénzzel akarják regenerálni magát a nemzetet, kölcsönöket ajánlanak a már nyakig eladósodott szegény népnek s számára újabb meg újabb hitelbankokat terveznek, miáltal csak közelebb csalogatják azt a végpusztulás örvényéhez.

Csak a vak nem láthatja, hogy a tőkének és pénznek összetévesztése már valóban végzetes következményekre vezetett, főképp mióta csak a pénzben kezdték látni a valódi tőkét s összekötötték azt a kamattal; mióta ekép a pénz a zsarolás és uzsora leghatalmasabb és legveszedelmesebb eszközévé fajult; mióta eredeti rendeltetésétől elterelve, nemzetközi közgazdasági hatalommá

nőtte ki magát; mióta összehalmozódva, üzérkedés tárgyává lett.

Pedig mi is tulajdonképen az a pénz? Hát bizony, míg a tőke — mint már jelezve is lőn — nem egyéb, mint a társadalom számára a termelés eszköze: addig a pénz csak egyszerű csere- (közvetítő) eszköz, legfőlebb csak utalvány tőkére.

A tőke és tőkeképzés egészen független a pénztől. A pénz nélkülözhetlen, mint csere-eszköz, de nem pótolhatlan, mert a mai nagy bankforgalom mellett a gyakorlatban már-már azt tapasztaljuk, hogy a hitel több forgalmat közvetít, mint a pénz, mely már tartaléklul szolgál. Az állam- és bankpapírok csaknem nagyobb mértékben bírnak a csere- és forgalmi eszköz természetével; sőt a részvények és más értékpapírok is alkalmasak volnának a közforgalom közvetítésére, csak az a baj, hogy nagy összegről szólnak, kamatigérettel vannak összekötve s ez hullámvá teszi értéküket.

A mi az értékes nyers anyagból álló aranypénzt illeti, hogy az t. i. oly belső értékkel is bír, mely az érte kapható áruval felér, az csak véletlen valami.

A bankó, a váltó, a papírpénz magában nem képes a nemzeti vagyont pótolni.

Az egészséges forgalom tulajdonképen a pénz miként való forgatásától s a becsületlen kinalat és vételképes kereslettől függ.

Nagy szerencse a társadalomra nézve,

mely a pénzt mindinkább kivetkőztette eredeti rendeltetéséből, hogy azt más csere- vagy közvetítő eszközökkel pótolhatja az állam s így a mit teremtet, azt el is törölheti; mert egy végzetes állam-bukásból történt kiábrándulás után fennmarad a társadalomra nézve az utolsó reménysugár, hogy midőn a pénznek eredeti rendeltetéséből való kivetkőztése által a szabadságot és általános jólétet vélvén előmozdítani, épen az ellenkezőt érte el: e válságos állapoton segíthetni fog.

Rájöhet a társadalom, hogy zsebét a pénz, a pénzzel való üzérkedés, a pénz után fizetett, összes jövedelmét felemészítő sok kamat koppasztotta s koppasztja ki.

Felvidéki.

A Romániával kötendő kereskedelmi szerződés ügyében a két kormány képviselői és pedig magyar részről Mihailovics osztálytanácsos, Turóczy pénzügyi főtanácsos, fővármihivatali igazgató és Fuhrmann segéd-fogalmazó, osztrák részről Kalchberg báró osztálytanácsos már elutaztak Bukarestbe, hogy a részletes tárgyalásokat megkezdjék. E tárgyalások legalább is két hetet fognak igénybe venni.

Kossuth az eloláhosodásról.

II.

Collegno al Braccione, 1877. május 30.

(Vége.)

Szerintem a kettő az eszmék két egészen különböző rendjébe tartozik.

Bocsánatot kérek ezen unalmas s Önnek irva merőbeu deplacirozott szószaporításért. Azt akartam indokolni, hogy nem gondolok

E pillanatban a tanácsházban megszólal a toronyóra. Ut 4 kicsit és 20 nagyot. Már most tessék kiokoskodni, hogy hány az óra!

Elhatároztam, hogy valakitől e csodálatos dolgokra nézve felvilágosítást fogok kérni, amde a fényesen kivilágított utcákban csak nagy ritkán lehetett egy-egy emberi alakot látni, míg ellenben a légből mozgás, sőt emberi hangok zaja is volt hallható. Végre találtam egy embert, kit megszólíthattam.

— Bocsánat, uram, hogy feltartóztatom, de idegen vagyok, s némi utbaigazítást kérek.

— Szívesen, uram, rendelkezék velem — szólott a fiatal ember egész udvariasan. — Önön meglátszik csakugyan, hogy idegen. Bizonyosan városunkat jött megtekinteni. Ah, nem csoda! Mindennap ezrenként jönnek ide látogatók, megbámulni a Székelyföld fővárosát. Ha tehát valamiben szolgáltatára lehetek...

— Először is, uram, — szólék alázatosan — nem lenne kegyes megmondani, hogy hány az óra?

— Ép az imént ütötte el a huszat. — Nem értem önt, — szólék zavartan — hisz eddig nem így számították az időt.

— Ah, ön bizonyosan Közép-Afrikából

ment harszi jelenetet Párisban vagy Budapesten ugyanazon időben láthassa és hallhassa; korszakalkotó légnymásu tuba vasutával, melyek 10 óra alatt Budapestről Chinába szállítják az embert; a légből épült házaival stb. ... egészen teletöltötte fejemet. Már éjtél után járt az idő, szemeim minduntalan lecsukódtak s én mégsem bírtam megválni a különös világtól.

Végre a könyv kiesett kezemből s lelke-
met egy 20-ik századbéli léghajó felkapva,
elszállt vele az álmom birodalmába és álmod-
tam

* * *

I.

Kézdi-Vásárhely 2085-ben. — A tanácsház. —
Időszámítás. — Kézdi-Vásárhely területe. —
Utazás léghajón.

... Este van s én egy ismeretlen városban, egy ragyogó fényben uszó téren vagyok, melybe, mint kerék küllői, 8 pompás, széles és egyenes utca nyílik. Bámulva nézek körül e fényes helyen s igyekezem kitá-
lálni, hogy voltaképen hol vagyok; azonban semmikép sem tudtam visszaemlékezni, hogy valaha jártam volna itt.

Az egész téren, mely — úgy látszik — a város központja, csupa 10 emeletes házak vannak, az utcákban azonban mind egyfor-

mán 8 emeletesek. Egyik ház oly magas, mint a másik.

A roppant nagy tér közepén egy tizenkét tornyu hatalmas épület áll nagyszerű szoborművekkel diszítve, s az ablaksorok után itélve, 12 emeletes. Soha életemben pompásabb épületet nem láttam.

Megindultam a sima aszfaltjárda arra felé, hogy közelebről tekintsem meg.

Egy kis pálmaliget vette körül, melynek tövében aloek, oleanderek, csodálatos alaku kaktuszok, azaleák s ismeretlen délszaki növények pompáztak s ezerszínű virágaik édes illattal tölték el a levegőt.

Az épület homlokzatán öles nagyságu kivilágított betűkkel következő felirat volt olvasható:

„Kézdi-Vásárhely város
tanácsháza.”

Alább kisebb betűkkel:

„Hivatalos órák: Nappal 8-tól 16-ig, éjjel 18-tól 24-ig és 2-től 6-ig. — Bejárat: polgári ügyekben 12-ik emelet, 3-ik számú léghajó-állomásnál; büntügyekben földszint, 3. kapu.”

— Hát ez már micsoda? — gondoltam magamban, nagyon elbámulva. — Hát itt a hivatalos órák éjjel és 18-tól 20 óráig, meg 2-től 6-ig tartatnak, s a 12-ik emeleten járnak be?

az erdélyi eloláhosodásnál semmi oly kéréletlen természeti törvényt fölforgatni, minél fogva aláírhatnám Önnek azon nézetét, hogy (eltekintve a kulturától, melyet mint föltartó tényezőt alkalmazni az embertől függ) itt valamely oly általános mozgási törvény volna működésben, melynek «ideg közvetlen hatása és következményei megakaszthatlanok».

A kulturát illetőleg e tárgy előbbi két levelemből már ismeri Ön nézetemet. A magyar típusu cultura a magyar nemzet állami jövődjére nézve határozottan életkérdés. De helyből nem mozduló tömegeknél a nemzetiségi szívósság nem kulturától függ. Ezer lapon bizonyítja ezt a világtörténelem. Maga az erdélyi eset is bizonyítvány. Bizony nem a cultura teszi az oláh nemzetiséget oly szívóssá, hogy még olvasztja is a magyarságot.

Hogy «egy adott ősnép helyébe beszármasztott jövevény nemzet vagy kiirtja, legalább absorbeálja az ősnépet, vagy ha ereje csak mulandó, ha hanyatlásnak indul, assimilálódik az ősnéphez, osztozván annak jellegfejtő természeti viszonyaiban», ez megint olyan thesis, mely a «nemzetalakulás» stadiumához tartozik, de a fönforgó esetről nem talál. Mi már ezredéve vagyunk az európai viszonyokhoz alkalmazkodva megalakult magyar nemzet Európában, és sem nem irtottuk az ősnépet, sem nem assimilálódtunk, s így bizonyosan nem ama thesis nyújt kulcsot ahhoz, hogy nemzeti létünk tizedik századában tüssön ki rajtunk az assimilálódás betegsége oly rohamosan, miként Ön azt Erdély Mezőségéről oly drasztice rajzolta.

Annak határozottan ellene kell mondanom, hogy a mi hanyatlásunk «egyszerűen tehetetlenség a kor vívmányaival szemben; elmaradottság, mely nem képes megélni a modern institutiókkal». Ennek ellene mond ezredéves főnállásunk történelme, melynek minden lapja a mellett bizonyít, hogy a magyar nemzet rendkívüli fogékonysággal bír a kor vívmányaihoz simulni, simult is mindig, ha utját nem állották. Maga azon egy tény, hogy negyedfél század óta minden, a mit erőszak, ármány, s idegen érdekek praepotentiálja kigondolhatott, el lett ellenünk követve, ugy szellemi, mint anyagi elpusztításunkra, és mégis nemcsak «él nemzet e hazán», de a német határtól kelet felé a magyar intellectualis cultura minden többi népeké föltött kimagaslik és jelenben is minden ellenséges viszonyok dacára pezsgésben van; maga ezen egy tény is bizony megczáfolja a tehetetlenségi impulsiót. Elmaradtunk, igaz, de elmaradottságunkat annak róni föl, «hogy nem tudunk megélni a modern institutiókkal». Ah! kérem! ne hunyunk szemet a történelem előtt; akarjunk emlékezni; ne mondjuk bűnnek a szenvedést. Ugyan hol vannak azok a «modern institutiók, melyekkel megélni nem tudunk»? Én látok hazugságot, látok közgazdasági

osztrák jármot, látok nyakunkba akasztott koldusizsákokat és látok jellemdepraváló corruptiót kormányrendszerre potencirozva. Ezek a «modern institutiók», melyeket látok. Bár ne tudnánk velők megélni! Az a baj, hogy tudunk.

Azok az amerikai zsirhordók a szegedi piacon sokat, igen sokat magyaráznak; de azt az egyet bizony nem magyarázzák, hogy a magyar pusztá tehetetlenségéből még «tehetetlenebb» oláhhá, tóttá legyen.

Hogy Erdélyben az «oláh pásztorélet, primitív gazdálkodás, dologtalanság, fatalismus» gyakorolhasson az ottani magyarra oláhositó hatást, azt nem értem, mert azért épen nem kellett oláhhá lenni, hogy pásztoréletet élhessen, primitív gazdálkodást üzhessen, dologtalanul lophassa a napot s fatalistává kövesedjék, ha hajlama volt rá. Ezt magyarnak maradván is mind megtehetné.

Végül, azt sem gondolom, hogy a fensik-szerű geographiai helyzetnek Erdélyben elmállasztó befolyása lehessen a magyar népjellegre. Én ugy tudom, hogy a hegyközi, a fensiki lakosok a legszívósabb jellegűek mindenütt a világon.

Hát biz az én nézetem szerint mind nem ez magyarázza az eloláhosodást Erdélyben. A faji őnézet veszendőbe menése magyarázza.

Igen, de hát ezt mi magyarázza? nem terem ez sem spontanea generatióval, mint a subagallat. Hát mi magyarázza?

Az asszony magyarázza. Az oláh feleség. Az oláh anya.

— — — — — nuptias
primum inpuinavere, et genus, et domos
Hoc fonte derivata Clades.

Az ó-testamentumi Ruth azt mondá az ő anyósának: a te néped az én népem, a te Istened az én Istenem.

Az erdélyi eloláhosodott magyar ezt nem mondta, hanem megtegte. «Il n'a pas dit le mot mais il a fait la chose» (ennek a versnek története van «qui ne sente pas la rose»).

És vőnek maguknak a magyar ember fiai oláh leányzókat feleségül; és feleségeik népe lön az ő népük; és feleségeik Istene az ő Istenük.

Annyi az egész. Az oláh anya aztán bevégezte, a mit az oláh feleség megkezdett.

A kutfő indikálja az orvoslást. Én azon a helységeken kezdeném, mely 48. óta oly rohamosan eloláhosodott, de még tíz magyar házhelye van. Pár ezer forint nászajándokkal, a jövő farsangon egy napra szabott esküvőnél 12 pár közt ünnepélyesen kiosztva; és egy magyar családok magyar néptanítóval visszamagyarosítanak azt a helységet. Én így kezdeném. Ce n'est que le premier pas qui coûte. A példa csodásan hat.

Berekesztésül magam igazolására megjegyzem, miként én igen jól tudom, hogy az erdélyi magyar nem reváltálhatott az ősi mongol típusra — Erdélyben. Erre csak

azért hivatkoztam, mert Ön az esetet a pávagalamnak columba liviává visszadurulásával hozta analogiába, a mi természetesen a «reversion to ancestral characters» törvényre utal. Ezért mondtam, hogy ha ilyen az eset, hát az ősmongol típusra visszadurulást érteni tudnánk, de az eloláhosodást nem, mert ez nem «reversion to ancestral characters».

Kossuth.

Levelezés.

Orbai, 1886. április 28.

(Temetés. — Pap-kandidálás.)

Fekete Károly körjegyző porhüvelyé április 26-én helyezettét örök nyugalomra a papolczi köztemetőben.

A gyászszertartás megható és fényes volt. Megható volt; mert a bánatos özvegy egy hű férjet, a három árva egy gondos apát, két község egy lelkiismeretes tanácsadót és nagyon sokan egy őnzetlen barátot vesztvén el a megfogdognult Fekete Károlyban: bánatos szívvel és könnyes szemekkel néptengerként állották körül a gyászkocsit és a néma sirt.

Megható volt e gyászos összejövetel, mert a husvét örömmünnepe Papolczon igazán gyászünneppé vált.

De a mellett fényes is volt e gyászszertartás. Ott volt a vidéknek színe-java; részt vettek a tisztviselők közül sokan és a szomszéd három község lakói is szép számban jelentek meg; a zágoni önkéntes tűzoltók testületileg vonultak ki; a borosnyói polgári és a sepsiszentgyörgyi Bónis-zenekar felváltva rikatták meg a kesergő szíveket; a papolczi dalárda — egy pár zágoni és kovásznai taggal megerősítve — Nagy Imre vezetése alatt meghatóan énekelt.

Földes György és Havadtői Gerő ref. lelkesek, kik különben is benső barátsági viszonyban állottak az elhunytal, szépen esztelték F. K. életét; a szónokok nemcsak a gyászoló publikumra hatottak, hanem maguk is érzékenykedtek.

A kovásznai új halottas kocsit mellett gyászjelvényes kíséret haladott. A szebbnél szebb emlékkoszorúk — több, mint 14 darab — külön gyászszekérre voltak függesztve.

*

Kovácsna ref. egyházközsége — a mint az előjelekből látszik — az új papválasztást az egyházközség mint járási főhely tekintélyéhez méltóképpen szándékszik betölteni, minden magán- és mellékérdek kikerülésével.

A 45 tagu képviselői gyűlés határozata folytán — mely ellen csak két tag szólalt fel — az új pályázat elrendelvé, az egyház-község részéről az esperes elnöke alatt tartott képviselői gyűlésben a négy tag meg lett választva a Butyka Károly, Csia György, Deák Sámuel és Vén Sámuel

személyében, még pedig közfelkiáltás útján, szép egyetértéssel, kaszt- és pártra való tekintet nélkül.

Ha ez egyetértés közé nem furakodik konkoly, mit nem is hiszünk, akkor méltó papot kap Kovácsna az új választással. Azt mondja a példabeszéd: „Várt leány várat nyer.”

X.

Műkedvelői előadás.

Csik-Szereda, 1886. április 27.

A csikszeredai műkedvelő-társulat folyó hó 26-án a veres kereszt egyet javára előadást rendezett, mely szellemi és anyagi tekintetben egyiránt szépen sikerültnek mondható.

Előadott Csiky Gergely 4 felvonásos színműve, a „Czifra nyomorúság”. A kitűnő routinnal írott, életből vett modern színmű ezuttal sem tévesztette hatását, s leszámítva az előadás hosszadalmasságát, ugy a drámai, mint a komikai hatás teljesen el lett érve. Voltak kiválóbb jelenetek és mozzanatok, melyek valóban meglepő hatást idéztek elő, s daczára, hogy az előadás majdnem éjjelig tartott, a közönségnek nem volt alkalmá unatkozni, mi nemcsak a szellemes írónak, de nagy részben az előadó személyeknek számítható be érdemül.

A játszóknál különösen a főbb szereplők igen szépen és — mondhatjuk — nagy hatással oldották meg szerepeiket, sőt itt-ott a színi hatás kiváló magaslatára emelkedtek.

Lázár Juliska kisasszony Eszter szerepében valódi drámai hatással játszott. A drámai erő czélszerű beosztása, az érzés kifejezése, melylyel szerepét előadta, párosulva a bensőséggel, melylyel könnyekig fokozta a hatást, mindenkit meglepett, s szinte azt képzelte velünk, hogy nem egyszerű, legelőször szereplő műkedvelővel, de gyakorlott színésznővel állunk szemben.

Benedek Istvánné úrnő Mézesné szerepét oly kitűnő otthonossággal s élénkséggel állította elénk, melynél többet e szerepben kifejtetni nem is lehetett. Előadásának komikai hatása a közönség folytonos derült-ségeben volt látható.

Lázár Margit kisasszony Bella szerepében jellemzően s az érzelmek és indulatok közvetlen természetességével és szeretetre méltó kedvességével játszott.

Özv. Szabó Ambrusné úrnő (Parthénia) eltalált komikai alakítása s otthonos játéka nagyban emelte az összhatást.

Nagy Imréné úrnő szintén jól alakította Zsófi, valamint Schön Etelka, Zenobiát s nagyban járultak az előadás sikeréhez.

Hazay László ur (a műkedvelő-társulatnak már 23 év óta lelkes és buzgó tagja) Csoma bácsi szerepében oly kitűnően s anynyi igaz humorral játszott, hogy méltán elmondhatjuk, miszerint a komikai hatásban

— Kormányosom, — magyarázta társam — pompás kölyök, jól érti mesterségét. Két száz évvel ezelőtt lehetett volna fizika-professzor, ugy ismeri a légköri tüneteket, villamosságot stb. Tessék uram, szálljunk be!

Megnéztem e csodálatos alkotmányt, mielőtt be mertem volna lépni.

Egy halálaku, hosszukás léggömb, hosszúságban 2 meter és szélességben egy meter átmérővel, melyhez egy kocsit alakú kosár volt erősítve, piros bársony ülésekkel. A léggömb két oldalára egy-egy szélmalomkerékforma készülék volt erősítve, mely — mint kalauzum magyarázta — egy villamos gép által hozatik mozgásba. Ez a két kerék adja meg a léghajó mozgását s az előreszen levő kormánykészülék meg az irányt. És mindezt az a 14 éves székely suhancz igazgatja; kisebb-nagyobb villamfolyammal mérékli vagy fokozza a léghajó sebességét. S ő mindezt tudja, mert ismeri a légáramlatok ellentámasztási és a villamosság hajtó képességét. Különben az egész léghajó igen kedvesen nézett ki.

— Ez saját fogatom — mondá nem minden büszkeség nélkül kalauzum.

Remegő szívvel léptem be a léghajóba. A legelső eset, hogy nem éreztem az édes anyaföldet lábaim alatt.

való, mert különben a művelt világ által elfogadott időszámítást ismernie kellene. Ma már mindenütt 1-től 24 óráig számítják a napot. A múlt században divatozott furcsa beosztás, éjféltől délig 12 óra és déltől éjfélig ismét 12 óra, már régen helyet engedett az új időszámításnak.

Megnyugodva ezen magyarázattal, folytatám kérdésemet:

— Mit jelentsen a tanácsházon azon felirat, hogy bejárat a 12-ik emeleten?

— Nagyon egyszerű. Ott, a 12-ik emeleten, járnak vagy helyesebben szállnak be, mivel mainapság mindenki léghajón jár. A kormányozható léghajó feltalálása óta a kocsik, vasutak lejárta magukat; most minden ember a levegőben utazik. Ez sokkal gyorsabb és sokkal olcsóbb. Az ember minden 100 kilométernyi levegői fuvarért egy frtot fizet. A mint tapasztalhatta, itt az utcákon alig lehet embert látni; ámde ott fent a levegőben egészen más élet van, a mint meg fog mindjárt győződni. Hanem, ha úgy tetszik, menjünk hozzám, én szívesen látom. Legyen, míg itt mulat, vendégem.

— De kérem...

— Senmi szabadkozás; ön vendégem ma, holnap s a mig tetszik. Mi székelyek egyet őriztünk meg a multból: a vendégszeretetet.

Itt az egész városban nincs vendéglő, minden idegen magánlakásokban szállásoltatik el, s az a legboldogabb ember, kinek legtöbb vendége van. Tehát menjünk. Tíz lépés ide a legközelebbi légi bérkocsi-állomás. Az én légi fogatom ott vár reám. Öt perc múlva otthon vagyunk. Én jelenleg Csernaton városrészben lakom. Hajdan külön falu volt, de Kézdi-Vásárhelyvel összeépülve, beleolvadt. Ugy gondolom, 1995-ben történt. Szentlélek, Torja, Oroszfalu, Szentkatolna s más közeli helységek már korábban egyesültek városunkkal s most Kézdi-Vásárhely körülbelül 165□ kilométernyi területen fekszik és 400 ezer lakost számlál.

Én elállétkodva hallgattam kalauzum szavait s egy hang nélkül követtem őt. Egy hatalmas épületbe léptünk s egy nappali fényben ragyogó tagas előcsarnokon haladtunk át.

— Ez a léghajók vagyis helyesebben légi fiakkerek állomáshelye — szolt kisérőm s ezzel mindketten egy emelvényen foglaltunk helyet. Csengetyűhang hallzott s mi emelvényestől gyorsan emelkedünk, s mig meglepetésemből magamhoz tudtam térni, már fenn voltunk a 8-ik emelet lapos fedelén.

— Ez a villamos emelő-gép — szolt társam, látva bámuló arczatot. Szétteltekinték, s nagy ég! minő tündéri

az oroszánrészt neki és Boeskor Béla urnak jutott, ki Mádi Simon szerepében kitűnően eltalált komikai alakjával s mindvégig élénk, jellemző játékával mulattatta a közönséget.

Lakatos Mihály urról nem is szólunk, kitől megszokta már közönségünk, hogy minden szerepét mint kitűnő színész oldja meg.

Sprencz György ur Bálnai szerepében drámai hatással játszott.

Kánya Gyula ur Tarczali szerepét emelte érvényre, s természetes játékából ítélve, a műkedvelő-társulat egyik jelentékenyebb tagjának bizonyult.

Bogády Gyula ur (Sodró), Kánya János ur (Murok ügyvéd) helyesen feleltek meg szerepeiknek.

A többi apró szerepek játszóí is elismerésre méltó ügyességgel működtek.

Előadás után táncmulatság következett, mely hajnalig tartott.

A közönség minden alkalommal szép bizonyítékát adta a műkedvelői előadások iránti meleg érdeklődésének, s így csak sajnálni tudjuk, hogy a műkedvelő-társulat oly ritkán — s akkor is csak felkérés folytán — tart előadásokat.

Nézetünk szerint ez abban leli indoklását, hogy a műkedvelő-társulat különösen az utóbbi években nagyobb szabású darabok előadására vállalkozott, melyek igen sok próbát és sok tanulmányt igényelnek s így a szereplőket annyira kifárasztják, hogy nem igen van kedvük gyakrabban játszani.

Helyesebb volna azért könnyebb és rövidebb szalon-darabokat előadni, melyek anyagilag a társulat és szellemileg a műkedvelőkre nézve sokkal előnyösebbek.

Hugor.

Külömfélék.

— Május 1-ső napja egy kissé hűvösebb, de elég kellemes idővel köszöntött be. Kora reggel régi szokás szerint egész karavánokint vonultak ki Kézdi-Vásárhelyről a „Május kutjához“, melyből egy ital május 1-én — közhit szerint — egész évig tartós egészséget biztosít. A házak felzöldágazva ünnepies színt adtak az egész városnak, melynek értékét azonban a szomszéd falukról beözönlött vályogvető cigányok fülsértő czincogása nagyon alászállította; hanem ez is május elsejéhez tartozik. Enapon minden muzsikális szellemnek joga van lautban, hegedűben s ezimbalmi zengésben kitüntetni szíve örömet. A környék vályog-, téglá-, patkó-, fakalán- stb. gyártó cigányai eldobják az ök szerszámaikat s hangszert ragadnak, hogy embertársaik iránt érzett őszinte tiszteletüknek kifejezést adjanak, s milyen a tisztelet, olyan a zene. Az egyik csoport klárinet- és nagybőgő-, a másik meg hegedű- és bombardon-kettőssel ejti kétségbe az embert, s

A gyermek kormányos lecsatolta légahajóját a korlátról, a villamos működésbe jött kerek megmozdultak előbb lassabban, később mind gyorsabban, s a légahajó szédítő sebességgel kezdett felfelé emelkedni. Szívem megszűnt dobogni s a halálós félelem verejtéke ült ki homlokomon, a mint a város fénye mindinkább kezdett homályosulni alattunk.

Légi kocsink mintegy 1000 méter magasságig emelkedett s itt déli irányt véve, képzhetetlen gyorsasággal kezdettünk előre haladni. Nem tudtam tovább kiállani; szememet behunytam, s lelkemet Istennek ajánlva, a sorsra bízam magamat. Minden pillanatban hallám a mellettünk elsuhanó légahajók sajátos zaját, melyek mint megannyi röpke gondolatok jöttek és tünnek el; mindig azt hívém, hogy összeütközünk s hullunk lefelé a 3500 lábnyi magasságból.

Azonban nem sok időm volt remegni. Légi kocsink hirtelen megállt, s utitársam vigan kiálta fel:

— Honn vagyunk!

Nyolcz kilométernyi utat 4 percz alatt tettünk meg.

(Folyt. következik.)

ha ettől egy néhány krajczár árán megszáldultunk, már ott van egy harmadik, negyedik, ötödik s a jó ég tudja hányadik zenekar, végpusztulással fenyegetvén az ember hall'érzékeit. És mindezt tűrnünk kell, mert hát a gratuláció, bármily alakban jöjjön is, mindig gratuláció marad!

— Nagy tűzvész pusztított pénteken délután Almás községében, mely néhány óra alatt a falu nagy részét elhamvasztotta. A tűz a falu közepén levő kápolna táján ütött ki d. u. 3 órakor s az erős déli szél által élesztve, ellenállhatatlan nyomult keresztül az egész falun, s a mi csak utjába akadt, mindent megemésztett. A falu keleti és nyugati szárnya megmaradt, de a középrész a falu egyik végétől a másikig teljesen elpusztult. A vész kezdetével a szolgabíró azonnal a helyszínére sietett s a kéznél levő csendőrökkel mindent megtett a tűz terjedésének megállítására úgy helyből, mint a szomszéd községekből embereket rendelt az oltáshoz; azonban minden tüdős intézkedés csekély eredményt szült, mert hiányzott a víz, mivel az egész községben alig van egy pár kut, patak meg nincs. Így a legjobb akarat mellett sem lehetett semmit megmenteni; a tűz addig ment, míg csak valamit utjában talált. 45 gazdának összes vagyona elpusztult. A leégett épületek számát körülbelül 60-ra lehet tenni s ezen kívül gazdasági eszközök, takarmány s házi állatok is estek a lángok martalékává. A kár 10—15 ezer frtra tehető. Az épületeknek csak igen csekély része volt biztosítva.

— Szakács József csikszentléleki lakos, volt csikmegyei keblipénztári ellenőr ellen annak idejében többféle büntügyi panasz tétetvén, állásától felfüggesztetett s ellene a büntügyi vizsgálat megindított. A csikszeredai kir. törvényszék mint elsőfoku büntetőbírósg által bizonyítékok elégtelensége miatt felmentetvén, a kir. ügyész felebezése folytán a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla Szakács Józsefet okmányhamisítás és súlyos testi sértés bünténye miatt 4 évi börtönrre és 500 frt pénzbírságra ítélte.

— Kossuth és Erdély ügye. Kossuth Lajosnak az erdélyrezi közművelődési egyesület által kiadott két levele pár nap múlva második kiadásban is megjelenik. A Herman Ottó bevezetésével ellátott nagyérdéki füzetet sok tekintetben kibővítette Sándor József, az egyesület titkára. Föltűnt ugyanis mindenekelőtt, mikép Kossuth a társadalmi mozgalomtól, hogy sikere legyen, igen sokoldalú postulatumot vár meg. És az erdélyrezi közművelődési egyesület, a nélkül, hogy Kossuth nézeteit előbb ismerte volna, e követelményeket egytől-egyig létesítette vagy fogantatba vette. Ezt tehát pont-ról-pontra meg kellett a szöveg alatt jegyezni. Aztán történelmi jegyzetekre volt szükség, hogy Erdély helyzete teljesen megvilágíttassék. Végül pedig sokan kívánták az előforduló idegen szók és idézetek szótárát, mely csatolatott. A kibővített s átalakított füzetet tájékoztató zárja be az egyesület felől. Megemlítendő, — mi eddig jelezve nem volt — hogy a tiszta jövedelem Kossuthnak az egyesületnél a megalakulás napján tett alapítványához csatolatatik „Kossuth-alap“ czímen. Ára továbbra is 20 kr. A megrendelések a titkárhoz czimezendők Kolozsvárra.

— A budapesti virágkiállítás. A virágkiállítást husvét vasárnapján dében nyitotta meg Zichy Ferenc gróf elnök, nem nagyszámu, de igen válogatott közönség jelenlétében. Szép beszédet mondott a gróf ez alkalommal s a kertészeti ipar haladásáról meleg szavakban emlékezett meg. Trefort miniszter azt válaszolta rá, hogy a kiállítást nagyon szépek találja s örül sikerének, mert a virágtenyésztés fejleszt az izlést, nemesíti az érzelmeket s a külföld példája mutatja, hogy nemzetgazdaságilag is hálás, mert jövedelmi tényező ép úgy, mint a művészet. Minden kezdet nehéz s még csak a kezdet elején vagyunk; e kiállítás, valamint a mult nyári, arról biztosít, hogy az előhaladott szép kezdetnek szép és jó folytatása lesz. Óhajta és reméli, hogy a folytatás meg hozza az élvezetes után a hasznost, az anyagi sikert is. A beszédekét éljenzés követte. A katonai zenekar a Hunyadi László indulóját játszotta, s a jelenlevők az elnök és a miniszter nyomá-

ban körüljárva megsemlélték a kiállítást, melyen virágokon és veteményneműeken kívül kertészeti szerek és egyéb eszakra vágó eszközök is képviselve vannak. A kiállítást délután fél 4 órakor meglátogatta József főherceg is, szárnysegéde Nyáry Adolf báró kíséretében. A városligeti iparcarnok déli bejáratnál az egyesület elnöke, Zichy Ferenc gróf, alelnök Emich Gusztáv, a két titkár s a rendező bizottság több tagja fogadták a vendéget s a csarnokba kalauzolták, hol ő fenséégének az egyesület elnöke szolgált magyarázatokkal. Belépésekor tiszteletére a zenekar a Hunyadi-indulót játszotta. Ezután ő fensége többeket megszólított. Távozásakor a nagyszámu közönség lelkesen megjelenezte. Látogatása alatt az egyesület elnökének kijelentette, hogy a kertészeti egyesület az ügynek és a hazának hasznos szolgálatokat tesz, végül az elnök kérelmére megígérte, hogy az egyesület fővédnökségét készséggel elfogadja.

— Megint nagy tűz Gácsországbán. Liskó városban, mint lemergeri táviratok jelentik, e hó 26-án borzasztó tűzvész dühöngött, mely csaknem az egész várost hamuvá tette. Mintegy háromszáz ház lett a lángok martalékává. Száznál több család lett hajléktalan. A kár hír szerint egy millióra rug. Leginkább zsidók házai égtek le, így az összes kereskedések, egynek kivételével. A tűz állítólag egy pálinkamérésben támadt vigyázatlanság folytán.

— A harrari vérfürdő. Rómából a Stefani-ügynökség iszonyu eseményről ad hírt: ama rettentő mézszárlások egyikéről, melyekkel a faji fennállásukban fenyegetett vadak a betolakodó európai civilizációt ellen védekezni szoktak. A rövid távirat így hangzik: Mint az adeni olasz konzul táviratilag jelenti, a harrari szultán az ott levő európaiakat mind legyilkoltatta; 200 katonával megtámadta ezután Gildezza mellett az olasz tudományos expediciót, mely Porro gróf vezetése alatt állott, meggyilkoltatta annak valamennyi tagját és elfoglalta Gildezzát, foglyul ejtvén az ottlevő mintegy 100 főnyi angol-egyiptomi helyőrséget. (Harrar egy jelentéktelen tartomány Kelet-Afrika belsejében, a Szahara és Abesszinia közt, vagy inkább egy oáz, melyet jókora halmok környeznek s melynek bőven van fája és vize. Lakói gallák, szomálik és arabok, kik még nem rég is függetlenek voltak, 1875-ben azonban az egyiptomiak meghódították az országot. A főváros, melynek neve ugyanaz, mint az országé, az afrikai civilizáció egyik kiváló telepe s a karavánkereskedés jelentékeny emporiuma. Lakosai számát némely utazó 30,000-re becsüli.

— A nikkelezés újabb időben általánosan elterjedt eljárás, melylyel vaseszközöknek nemcsak ezüstfényt adnak, hanem a rozsdásodástól is megvédik őket; pl. az orvosi műszereket mind megnikkelezzik. De mivel a nikkelfémnek sói még a réz sóinál is mérgeesebbek, nikkelezett edényekben nem tanácsos húsételeket s befőtt gyümölcsöt tartani, mert a keletkező nikkelsók az ételeket megmérgezik. Vissza kell tehát térni az edények önozására. Az osztrák belügyminiszter el is tiltotta a nikkelezett vagy nikkellel kivet edények használatát s mi figyelemztetjük a háziasszonyokat, hogy nikkelezett edényeket ne vásároljanak.

— Irókészlet puszkagolyókból. A bolgár fejedelem ugyancsak igyekszik megmutatni a világnak, hogy ő most Európa legharciasabb fejedelme. Nem rég sógornéjának, Beatrix angol királyi hercegnőnek 49-dik születésnapjára olyan ajándékot küldött, a melynek megszerzése nem igen áll most módjában Európa egyéb hatalmasainak. Egy íróasztali készlet ez, melyet Sándor fejedelem a csatá-terén összeszedett ellenséges puszkagolyókból készítettett. Az ólomgolyókat a fejedelem előbb Párisba küldte, a hol megadták nekik a kellő formát. A golyók ezüstbe vannak foglaltva. Az érdekes ajándék, mint mondják, szépen sikerült.

— Szabók Mekkája. Ez érdekes czim ez idő szerint Liverpool városát illeti meg. A jövő hó 11-dikén az angol királynő Liverpoolba érkezik, hogy az ottani kiállítást megnyissa. A városi tanács elhatározta, hogy a királynő bevonulásakor az ut mellett 80 ezer gyermek képezzen sorfalat. A gyermekeket a város költségén öltöztetik föl és pedig a lányokat fehér ruhába, a fiukat skót öltönyökbe. A 80 ezer ruha elkészítése annyi dolgot ad a liverpooli szabóknak, hogy távirati uton kértek segítségül ezer meg ezer legényt Londonból.

RÖVID HIREK.

Haynald Lajos biboros érsek a Szent-László-társulatnál tízezer frtot tett le oly czélból, hogy annak kamatai a Bukarestben föllátlándó magyar plebánia javára fordíttassanak. — Két vasut nyílt meg szerdán a monarkiaában: az egyik a munkács-beszkid, a másik a doboj-dolnizul-a-sziminhani vasut. — Munkácsy legújabb festménye, „Mozart végpercei“, a husvéti ünnepek óta a budapesti műcsarnokban van kiállítva s úgy a fővárosi, mint a vidéki közönség tömegesen látogatja mindennap. — Lázadás ütött ki a napokban a szt.-vincent de paul-i fegyházban a fegyenczek közt; a dolognak az lett a vége, hogy az örök két órai harcz után 16 fegyenczet részben lelőttek, részben súlyosan megsebesítettek s ekkor a fegyenczek visszavonultak. — A spanyol királynő gyermekének megszületése méjus 15—20-ka közt várható. — Gazdag kocsis akasztotta föl magát Párisban; a holmiját felíró rendőr nem kevesebb, mint 40,000 frank értéket talált birtokában. — Nemzetközi kiállítás lesz Adelaideben (Dél-Ausztrália, angol gyarmat) 1887-ben az angol királyné 50 éves uralkodási jubileuma alkalmából. — Az új Babel tornya. Párisban a 89-ki nemzetközi kiállításra egy 300 méter magas vastornyot fognak építeni. Hat millió klgr. nehéz lesz s öt millió frankba kerül. A csucsaról hatalmas villámfény fog sugárzni. — A halottahamvasztást a francia parlament 323 szóval 180 szó ellen megengedhetők nyilvánította. Gothában pedig már a 320-ik holttestet hamvasztották a napokban. — Kirabolták a színházat Peto mexicói városban az indiánok előadás közben. A közönség összes drágaságain kívül a jóízűsü indiánok — bizonyosságul, hogy már a civilizáció is terjed közöttük — magukkal vitték a két legcsinosabb kóristánét. — Aradon fűvészkert létesítésén fáradoznak. — Bécsben egyik éjjel a Dunán egy 10 tagból álló társaság ladikja felborult s nyolczan oda veszttek. — Agrár zavargások ütöttek ki a napokban Oroszországban Perm környékén; a fellázított lakosság rátört az urasági erdőre, s azt hangoztatva, hogy az az övék, 20 ezer drb fát ledöntöttek és hazaszállították. Több mint 600 parasztot fogtak el. — Krumpli-jubileumot fog rendezni Montdidier francia város; a dologhoz ugy van jussa a városnak, hogy ott született Parmentier, a kinek először sikerült (ezelőtt 100 évvel) a krumplitermelés Franciaországban. Az ünnepen kiállítást fognak rendezni az összes krumpli-ételekből. — Deák Ferenc egy tájékpipáját ajándékozta oda a napokban a székeley nemzeti múzeumnak Neuhofer János; a pipa ezüst kupakján a következő fölirat áll: „Deák Ferencnek gróf Széchenyi 1840.“ — Fölélt tűzhányó. A Sandvich szigeteken a mult hóban erős földrengést éreztek s nyomban rá a Kilauea nevű 40 éve kialudt tűzhányó hegyből magas tűzszlopok törtek elő; az erupeziók azóta folyton ismétlődnek s a lakosság nagyobb katasztrófa bekövetkezésétől retteg.

Közzgazdaság.

A kézdívasárhelyi takarékpéztár 1886. apr. havi forgalmának kimutatása. Bevétele: Péntár-készlet 1886. április hó 1-én 5567 frt 82 kr, betéti számlán 76 tételre 13,087 frt 59 kr, váltókölesön-számlán 146,442 frt, előlegkölesön-számlán 195 frt, zálogkölesön-számlán 335 frt, 6 százal. kamat-számlán 3221 frt 58 kr, illeték-számlán 1577 frt 11 kr, részvényátíratási díj-számlán 7 frt, jelzálogkölesön-számlán 28,365 frt, visszleszámitolt váltó-számlán 8360 frt 13 kr, tiszti előleg-számlán 15 frt, kezelési költség-számlán 91 frt 84 kr, 10 százal. kamat-számlán 11 frt 97 kr, vegyes államdíj-számlán 1 frt 76 kr, ügyészi költség-számlán 25 frt 90 kr, többek számláján 2000 frt; összesen 209,354 frt 70 kr. Kiadás: Betéti számlán 62 tételre 12,694 frt 64 kr, betéti folyókamat-számlán 119 frt 38 kr, váltókölesön-számlán 142,025 frt, előlegkölesön-számlán 195 frt, zálogkölesön-számlán 470 frt, jelzálogkölesön-számlán 29,215 frt, többek számláján 1000 frt, kifizetett osztalék-számlán 877 frt, kezelési költség-számlán 88 frt, tiszti fizetés-számlán 186 frt 66 kr, visszleszámitolt váltó-számlán 7812 frt 98 kr, 6 százal. kamat-számlán 16 frt 86 kr, ügyészi költség-számlán 95 frt 58 kr, visszváltókamat-számlán 1074 frt 40 kr, 10 százal. betéti államdíj-számlán 1 frt 99 kr, vegyes államdíj-számlán 32 kr, jótékony- és jutalék-számlán 65 frt, posta- és bélyegdíj-számlán 14 frt 76 kr, péntár-maradvány 1886. ápr. hó 30-án 13,402 frt 13 kr; összesen 209,354 frt 70 kr. Kézdi-Vásárhelyt, 1886. április hó 30-án. Benkő Gyula, könyvelő.

A kézdívasárhelyi kiségitő takarékpéztár részvénytársaság 1886. áprilhavi forgalmának kimutatása. Bevételek: Péntári készlet 1886. ápr. hó 1-én 1186 frt 60 kr, betéti számlán 3245 frt 74 kr, váltóleszámlolási számlán 32,654 frt, jelzálogkölesön-számlán

